

Václav Puchta nejstarší

Václav Puchta nejstarší a Plzeň

Bydliště Václava Puchty nejst. v Plzni	
Do roku 1872 ¹	Říšské předměstí čp. 126 - Valdštýnova ul. 8 (dnes Divadelní),
Od roku 1872 do 1879	Říšské předměstí 458 - Husova třída 39
Od 1879-1890 (úmrť)	Říšské předměstí 627- Palackého nám. 25

Tajemství několika dopisů řídícího učitele Václava Puchty nejstaršího

Svého pradědečka Václava Puchtou nejstaršího (9. června 1830 – 8. října 1900), řídícího učitele v Plzni, babička Mařenka ani její bratr Vašík zažít nemohli, neboť zemřel téměř čtvrtstoletí

před jejich narozením. Zda měli nějaké povědomí o tom, že v roce 1868 jejich pradědeček učil na dívčí farní německé škole v Plzni, kde jeho služební plat činil 360 zlatých, vcelku pochybuji, ač o tom existuje i záznam v tehdejší denním tisku.² My dnes díky tomuto zdroji každopádně víme, že učitelské zkoušky složil Václav Puchta v roce 1856, kdy mu bylo 26 let.

Existuje však zdroj informací, ke kterému se minimálně prastrýc Vašík nejpozději v 70. letech minulého století pravděpodobně dostal.³ Jedná se o dopisy, které jeho pradědeček Václav Puchta nejstarší napsal svému synovi Augustu Puchtovi v letech 1887 a 1894.

Co se z těchto dopisů můžeme o Václavu Puchtovi, řídícím učiteli, dozvědět? A jaká tajemství v sobě ukrývají? Nejzajímavější je hned první dopis datovaný 8. srpna 1887, který obsahuje jedno osobní „tajemství“ — informace o pisatelově zdravotním stavu. Syn August pravděpodobně věděl, že lékař objevil v moči jeho otce cukr, ale pan řídící učitel tuto informaci před širším okolím zřejmě skrýval, přestože ho patrně zneklidňovala. *„Od té doby, co mně lékárník Honba řekl, že mám v moči cukr, byl jsem všecek nespokojen, an jsem vše tajil, byv pamětliv též výroku Tvého, který v mé nemoci téhož mi oznámil,“* napsal starý pan Puchta ve

¹ Na této adrese bydleli Puchtovi minimálně od roku 1870, kdy August Puchta podával přihlášku na německé gymnázium. Viz informace od PhDr. Štěpánka Pfliegerová (vedoucí oddělení zpracování a využívání archiválií) z Archivu města Plzeň.

² Kalendář učitelský na rok 1868, str. 75. V digitalizované podobě lze dohledat v Digitální knihovně Národní knihovny České republiky <https://ndk.cz/view/uuid:d5592710-1f07-11e5-8401-001018b5eb5c?page=uuid:de21d730-87f0-11e7-9361-005056822549&fulltext=Puchta>

³ V pozůstalosti svého prastrýce jsem našel dopis, který dostal od svého strýce Augustina. Ten v něm zmiňuje, že objevil dopis psaný jejich společným předkem, a posílá ho Vašíkovi, aby jej přidal do sbírky rodinných dokumentů. Není zcela jasné, o který ze tří dochovaných dopisů Václava Puchty se jednalo, ani zda Vašík již tehdy měl druhé dva. Osobně se ale domnívám, že tomu tak bylo, protože Gustík v dopise zmiňuje právě sbírku rodových dokumentů, a byl si tak vědom Vašíkova zájmu o rodinnou historii.

svém dopise z lázní v Karlových Varech. Sám přitom doufal, že jeho lázeňský ošetřující doktor před ním žádné tajemství mít nebude. „*Žádal jsem ho laskavě, by mi upřímně sdělil, jak to se mou stojí, což on i učiniti přislíbil,*“ psal učitel Puchta doslova.

Co dalšího, kromě prožitku z krásně archaické češtiny, odrážející nejen dobu, kdy dopisy vznikaly, ale i společenské postavení a profesi jejich autora, si můžeme z čtení tohoto listu odnést? Určitě zaujme zmínka o jeho dceři „Andule“ (tj. patrně Anně Puchtové, později provdané jako Žabková). To, že měl pan lékárník August sestru, jsem tušil, informace o jejím jméně, je pro mě ale další odhalené tajemství. Otec Puchta ho zmiňuje jen mimochodem, když líčí, jak během pobytu v lázních koupil dárky jako památku na Karlovy Vary pro svého syna a jeho manželku Marii, a připomíná, že podobný dárek dříve obdržela jeho dcera.

Sympaticky působí také pasáž, v níž Václav Puchta vysvětluje, že dárky pořídil jako důkaz, že na rodinu během svého lázeňského pobytu intenzivně myslí. „*S kým se mám zde v myšlenkách obývat, než těmi, kteří mi přináležejí,*“ píše doslova.

Tento dopis také odhaluje část životní filozofie učitele Puchty, především jeho důraz na šetrnost. Jeho slova jako by představovala krédo, které po celý život dodržovala i moje babička: „*Má člověk na tom světě dosti býti spořivým, poněvadž neví, co na něho čeká.*“ Václav Puchta to zmiňoval v souvislosti se svou zdravotní situací, a kladl si otázku, jak by se nyní měl, „*kdybych nebyl šetrný a na zadní časy nepamatoval.*“ Každý z nás si může tuto „životní rovnici“ naplnit podle svého.

Z dopisu se dozvídáme i další drobnost o charakteru pana učitele: zdá se, že nebyl příznivcem alkoholu. Když mu lékař doporučil, aby denně vypil alespoň jedno pivo jako lék, bylo to pro něj zřejmě více, než na co byl zvyklý. Lékaři přiznal, že ročně vypije maximálně 14 litrů piva (tj. jedno pivo přibližně jednou za tři týdny).

Druhý dopis ze srpna 1894 opět zmiňuje jeho zdravotní stav. V úvodu Václav Puchta vysvětluje, proč musí odmítnout pozvání ke společnému setkání v Osvračíně, kde dožil jeho otec Tomáš a kde žila rodina Janoušových, rodičů jeho snachy Marie. „*Za tak větrného a studeného počasí, jaké nyní panuje, bylo by ode mě velmi lehkovážné jednáno, an zdraví mé již dosti zchátralé jest, a já s před každým nachlazením velmi na pozoru míti musím,*“ psal tehdy.

Dále z listu vyplývá, že Václav měl v létě u sebe svého prvorozeného vnuka, tehdy šestiletého Karla Puchtu. Psal, že jej navštívil jistý pán Mrazík z Osvračína a oznámil mu, že si pro Karla brzy přijede „p. tchán“ (patrně tedy Karlův druhý dědeček, Petr Janouš). Václav však návrh pana Mrazíka, že by Karla vzal do Osvračína již nyní, odmítl a žádal syna Augusta o další pokyny ohledně Karlovy cesty. Svůj pohled na situaci shrnul slovy: „*Při jeho (Karlově) letoře jest k obávání, by žádnému úrazu nepřišel.*“ Z těchto řádek jako by se ozývala má babička Mařenka, která měla také často až přehnaný strach o nás vnuky, i později pravnoučata. Může to být

samozřejmě čirá shoda náhod, přesto mě tahle drobná příhoda, svědčící něco málo o povaze řídícího učitele Puchty, velmi zaujala. Stejně jako mě zaujalo, a doslova očarovalo, archaické a spisovné vyjadřování mého praprapradědečka Václava.